

5 באוגוסט 2025

לכבוד
עו"ד יהודה זמרת
היועץ המשפטי
משרד הפנים

לכבוד
עו"ד דני חורין
היועץ המשפטי
משרד התרבות והספורט

שלום רב,

הנדון: החרמת אמנים על ידי רשויות מקומיות בשל הבעת עמדות פוליטיות

בימים האחרונים הודיעו ראש עיריית ערד, ראש עיריית מגדל העמק, ראש מועצת חצור הגלילית, ראש מועצת מצפה רמון וסגן ראש עיריית קריית מוצקין, כי הרשויות שבהנהגתם לא תזמנה עוד אמנים שחתמו על עצומות לחדול מיד מן המלחמה בעזה ולשחרר את החטופים.

אנו פונים אליכם בבקשה להנחות את הרשויות המקומיות כולן, כי אינן רשאיות להחליט על אודות התקשרות עם אמנים בשל ביטוי עמדות פוליטיות שאינן לרוחם של פרנסיהן. אמנים, ככל בני האדם, זכאים להביע דעות בנושאים אקטואליים, גם כאלה שאינן קלות לעיכול, והרשויות אינן רשאיות לנקוט נגדם סנקציות משום כך, או להלך עליהם אימים בנוגע לפרנסתם.

הדין בעניין זה ברור: ראשי רשויות מקומיות אינם מוסמכים להתערב בתוכן האמנותי המועלה בתמיכת הרשויות. הייעוץ המשפטי לממשלה שב והבהיר במהלך השנים לנבחרי ציבור, כי אין להם סמכות להתערב בתכני תרבות (ר', למשל, חוות דעתה של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד דינה זילבר, מיום 11.5.2017 ומיום 11.6.2021). לא רק בתכנים אסור להם להתערב, אלא נאסר עליהם אף לכפות את עמדותיהם הפוליטיות ואת ערכיהם המוסריים, התרבותיים, הדתיים והחברתיים על כלל תושבי הרשות (ר' עת"מ (חיפה) 47393-08-19 מחאג'נה נ' ראש עיריית אום אל פחם (22.8.2019)).

התערבות שכזו פוגעת בחופש הביטוי, שהוא זכות חוקתית (ר' בג"ץ 5239/11 אבנרי נ' הכנסת (15.4.2015)), ועיקר מבחנו בחובה להגן על דעות מכעיסות ואף מכאיבות (ר' בג"ץ 14/86 לאור נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד מא(1) 421 (1987); בג"ץ 2194/06 מפלגת שינוי – מפלגת המרכז נ' יושבת ראש ועדת הבחירות המרכזית (29.6.2006)). רשויות אינן זכאיות לעשות בכספי ציבור כרצונן, ודאי לא על מנת לפגוע בחופש הביטוי, בחופש המצפון, בחופש האמנותי ובחירות להביע דעות, או להטיל עליהם אפקט מצנן (ר' בג"ץ 175/71 פסטיבל למוסיקה אבו גוש קרית יערים נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד כה(2) 821 (1971); בג"ץ 7647/16 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שרת התרבות והספורט (13.5.2020)).

נוכח האירועים האחרונים, נבקשכם לשוב ולהנחות את הרשויות המקומיות כאמור.

בברכה,
עודד פלר, עו"ד
היועץ המשפטי

העתק: עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועצת המשפטית לממשלה